

העותרת: האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד דן יקיר ו/או דנה
אלכסנדר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב 65154
טל': 03-5608185; פקס: 03-5608165

נגד

המשיבות: 1. הכנסת
2. הממשלה

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם העותרת

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 7.12.11 ולהחלטה על אורכה מיום 5.1.12 מוגשת בזה תגובת העותרת.

1. ההודעה המעדכנת של פרקליטות המדינה מיום 29.11.11 מעידה כמו קודמותיה על כך, שהממשלה זנחה זה מכבר את כוונתה ליישם ברצינות ובמהירות הראויה את החלטתה מיום 17.5.00, לפיה תיבחן החקיקה, שתוקפה תלוי בהכרזה על מצב חירום, במטרה לסיים את הליכי החקיקה בתוך תקופה קצובה (נספח ע/6).

2. דוגמה קטנה לכך ניתן למצוא בתוכנית לביטולו של סעיף 37א לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. סעיף זה מגביל את אחריות המדינה לנזק, שנגרם למסיג גבול בשטח צבאי. ביטול הסעיף ימתין במשך שנים ארוכות עד לחקיקתו של הקודקס המקיף של דיני הממונות, שעבר בקריאה ראשונה ביוני 2011 ושטרם נקבעו דיונים לגביו בוועדת החוקה.

3. דוגמה נוספת היא הצווים לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957. אכן בשנים שעברו מאז הגשת העתירה בוטלו עשרות צווים, אבל על האופי של הצווים שבוטלו ניתן לעמוד מצו שבוטל לאחרונה (ק"ת מיום 19.1.12) – צו

הפיקוח על מצרכים ושירותים (קציץ ובשר קציץ), התשל"ו-1975. על פי ההודעה המעדכנת של המשיבה מתוך 69 צווים שנתרו בתוקף, 56 מהם עדיין נמצאים בתהליך של בחינה לגבי החלפתם בחקיקה ראשית או בתקנות, ולגבי שניים (שזהותם לא נודעה) – כלל אין כוונה לבטלם, והם יתבטלו רק כאשר מצב החירום יפקע.

4. לגבי חוקים, שנוגעים לענייני בטחון, כמו פקודת מניעת טרור וחוק המעצרים המינהליים, ושפגיעתם בזכויות האדם היא הקשה ביותר – אחרי הבטחות חוזרות ונשנות הוגשה הצעת חוק המאבק בטרור, התשע"א-2011 לכנסת והיא עברה בקריאה ראשונה ביום 3.8.11. הצעת החוק כוללת 134 סעיפים, וטרם נקבעו לגביה דיונים בוועדת החוקה. הצעת החוק מקיפה ורחבת יריעה והיא כוללת סעיפים שפגיעתם בזכויות האדם חריפה. הצעת החוק מחייבת דיון מעמיק שתחילתו – לא כל שכן סופו – מי יישורנו.

5. תהא אשר תהא המחלוקת בין העותרת לבין המשיבים לגבי חומרתו של המצב הביטחוני, בו נמצאת מדינת ישראל, לא יכול להיות חולק, שהיא איננה נמצאת תחת איום קיומי, שהוא ורק הוא יכול להצדיק את הסמכויות המופלגות, שניתנות לממשלה בהתקנת תקנות לשעת חירום. החקיקה, שתוקפה תלוי במצב חירום, חלקה אין לו דבר וחצי דבר עם מצב החירום וחלקה, וככל שיש לו הצדקה, זו אינה מותנית בהכרח בקיומו של מצב חירום.

6. עתירה זו הוגשה במאי 1999. בית המשפט הנכבד גילה אורך רוח מופלג ונתן לממשלה הזדמנויות חוזרות ונשנות להשלים את מהלך בחינת החקיקה ותיקונה – אך לשווא.

7. מצב החירום בוטל במצרים בשנת 1950 והוכרז מחדש בשנת 1981. בדיווח של כתב הניו יורק טיימס, שצוטט בהארץ לפני שבוע, נאמר:

ראש המועצה הצבאית השולטת במצרים, הגנרל חוסיין טנטאווי, הודיע אתמול על ביטול חלקי של חוקי החירום במדינה. עם זאת, הוא הבהיר שהחוקים חלים עדיין על פשעים שבהם מעורבות קבוצות בריונים. טנטאווי אמר בנאום לאומה, ששודר בטלוויזיה, כי ביטול חוקי החירום ייכנס לתוקפו היום, יום השנה הראשון להתקוממות העממית שהפילה את משטרו של הנשיא לשעבר חוסני מובארק. ההחלטה לבטל חלקית את החוקים, שתקפים כבר עשרות שנים ומעניקים למשטרה סמכויות נרחבות, לא תענה על דרישותיהם של ארגוני זכויות האדם לביטולם המוחלט. לדבריהם, הצבא ממשיך לשמור לעצמו את הזכות לעשות ככל העולה על רוחו. טנטאווי חזר על התחייבותו שהשלטון במדינה יועבר לבסוף לרשויות האזרחיות. (דיוויד קירקפטריק "מתרגלים לדמוקרטיה בבית הנבחרים המצרי" הארץ 25.1.12)

לפיכך לאור העובדה, שקצב תיקון החקיקה רחוק מלעמוד בחובת הרשות לפעול במהירות הראויה, לאור הפגיעה הקשה בזכויות האדם, שגלומה בחלק מן החקיקה, ולאור הסמכויות המופלגות והלא דמוקרטיות, הגלומות בסמכות להתקין תקנות לשעת חירום, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על בטלות ההכרזה, תוך השעיית הכרזת הבטלות לתקופה של 6 חודשים, על מנת לאפשר את סיום ההערכות הנדרשת.

31 בינואר 2012

דן יקיר, ע"ד
ב"כ העותרת